

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
НА МІЖНАРОДНІЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ
«НАУКОВІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА МАКРО-,
МЕЗО- ТА МІКРОЕКОНОМІЧНОМУ РІВНЯХ»**

**СЕКЦІЯ
«СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ОЦІНКИ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ КРАЇНИ І РЕГІОНІВ»**

Одеса, 24-25 квітня 2014 р.

УДК 311.213.3:330.34
ББК 65.051

Статистичні методи оцінки соціально-економічного розвитку країни і регіонів. Міжнародна науково-практична конференція «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікро-рівнях», Одеса 24-25.04.2014. О., ОДЕУ. – 2014. С.

Автори:

Підгорний А.З. – к.е.н., професор, завідувач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Вітковська К.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Готліб І.Г. – к.е.н., ст. викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Корольова Т.С. – к.е.н., ст. науковий співробітник, ст. науковий співробітник НДЧ Одеського національного економічного університету,

Милашко О.Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю.О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Семенова К.Д. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К.І. – викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Халаміренко Л.О. – ст. викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Микитишина Г.Ю. – аспірант кафедри статистики Одеського національного економічного університету.

У тезах доповідей наводяться результати дослідження науковців кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів в Україні і окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Підгорний А.З. Демографічна складова сучасного соціально-економічного розвитку України	4-7
Вітковська К.В. Методологічні підходи до оцінки рівня бідності населення	8-11
Халаміренко Л.О. Методичний підхід до аналізу і оцінки якості трудового життя	12-14
Милашко О.Г. Дослідження тенденції туристопотоку за даними засобів розміщення	15-18
Погорєлова Т.В., Микитишина Г.Ю. Статистична оцінка інвестиційної привабливості регіонів України	19-22
Самотоєнкова О.В. Методи оцінки ефективності інноваційної діяльності в промисловості	23-27
Ольвінська Ю.О. Ефективність функціонування малих підприємств регіону в сучасних умовах	28-31
Готліб І.Г. Оптимальність структури власного капіталу підприємств	32-34
Семенова К.Д. Оцінка ризиків на підприємствах	35-38
Тарасова К.І. Використання статистичних методів в оцінці підприємницьких ризиків	9-42
Підгорний А.З., Корольова Т.С. Дослідження чинників інноваційної діяльності в сфері науки і освіти	43-46

МЕТОДИ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОМИСЛОВОСТІ

Самотоєнкова О.В.,
к. е. н., доцент, ОНЕУ

У даний час економічне зростання держав багато в чому забезпечується рівнем розвитку інноваційної діяльності у всіх сферах економіки і, головним чином, в промисловості. Частка нових або вдосконалених технологій, продукції, устаткування в розвинених країнах складають від 70 до 85% приросту валового внутрішнього продукту [1].

Інноваційна діяльність – це процес, направлений на реалізацію результатів завершених наукових досліджень і розробок в новий або вдосконалений продукт, який реалізується на ринку, в новий або у вдосконалений технологічний процес, який використовується в практичній діяльності, а також пов'язані з цим додаткові наукові дослідження і розробки.

Види інновацій розглядають за багатьма ознаками, які покладено в основу класифікації залежно від об'єкту і завдань дослідження.

Узагальнену класифікацію інновацій дає проф. Ю.В. Яковець у книзі «Эпохальные инновации XXI века» [2]. Відповідно до цієї класифікації відокремлюють три групи інновацій: за сферами діяльності, за рівнем новизни, за простором дії. За сферами діяльності виділяють інновації технологічні, екологічні, економічні, соціально-економічні, державно-правові, у сфері оборони і безпеки, у духовній сфері; за рівнем новизни – епохальні, базисні (фундаментальні), вдосконалюючі, мікроінновації, псевдоінновації; за простором дії – глобальні, цивілізаційні, національні, регіональні, локальні, точкові.

З інноваційною діяльністю пов'язано появу венчурного капіталу. Це ризиковий капітал і інвестиції в науково-технічний розвиток. Розрізняють два типи венчурних компаній. Є компанії, які, ризикуючи більше, забезпечують собі контрольний пакет акцій у високотехнологічному підприємстві, яке тільки почало свою діяльність. Венчурні інвестори інтенсивно фінансують таке підприємство саме на початковому етапі, прогножуючи його майбутній розвиток.

Інші компанії вибирають стратегію постійної присутності в бізнесі підприємства, яке інвестують. Їх мета – робота на перспективу, пошук і реалізація нових перспективних ідей і розробок, які можуть забезпечити значний прибуток; підбір висококваліфікованих інтелектуальних кадрів, пошук нових ринків збуту та інше.

Для оцінки розвитку інноваційної діяльності статистика використовує всю сукупність методів, зокрема, методи відносних і середніх величин, показники варіації, показники динаміки, індекси, кореляційно-регресійний аналіз [3, 4, 5, 6].

Для оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємств і її впливу на ефективність виробництва розраховують такі показники, як рентабельність інвестицій в розвиток інноваційної діяльності, термін окупності інноваційних вкладень, облікову норму прибутку, визначають вплив окремих факторів на зміну прибутку інноваційно активних підприємств [3].

За останні роки інноваційна активність промислових підприємств України значно підвищилась. За даними статистичного щорічника України [10] розраховано показники інноваційної діяльності в промисловості, які наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Показники інноваційної діяльності у промисловості України

Показники	2006 р.	2008 р.	2010 р.	2012 р.
1. Кількість промислових підприємств, які впроваджують інновації, всього	996	1160	1462	1758
- в % до загальної кількості підприємств	11,4	13,0	13,8	17,4
Індекс динаміки кількості підприємств, %	...	116,5	126,0	120,2
2. Об'єм інноваційних витрат у промисловості (у фактичних цінах, млн. грн.)	6160,0	11994,2	8045,5	11480,6
Індекс динаміки, %	...	194,7	67,1	142,7
3. Об'єм реалізованої інноваційної продукції (у факт. цінах, млн. грн.)	30892,7	45830,2	33697,6	36157,7
Індекс динаміки, %	...	148,4	73,5	107,3
4. Чистий прибуток промислових підприємств, які впроваджували інновації (у фактичних цінах, млн. грн.)	22186,2	27068,8	20561,7	19741,7
Індекс динаміки, %	...	124,8	76,0	96,0
5. Освоєно виробництво нових видів продукції, найменувань	2408	2446	2410	3403
Індекс динаміки, %	...	101,6	95,6	141,2
6. Впроваджено нових технологічних процесів	1145	1647	2043	2188
Індекс динаміки, %	...	114,5	124,0	108,0
7. Об'єм реалізованої інноваційної продукції в середньому на 1 грн. витрат на інновації, грн.	5,02	3,82	4,19	3,15
Індекс динаміки, %	...	76,1	109,7	75,2
8. Рентабельність інноваційних витрат, %	360,2	225,7	255,1	172,0
Індекс динаміки, %	...	62,3	113,0	67,4

Дані таблиці 1 показують, що кількість промислових підприємств, які впроваджують інновації, постійно збільшується. У 2012 році в порівнянні з 2006 роком таких підприємств стало більше на 762 або на 76,5%. Зростає і питома вага інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств – з 11,4% у 2006 році до 17,4% у 2012 році.

Тенденція до зростання характерна також для показників кількості найменувань нових видів продукції та кількості впроваджених нових технологічних процесів. Якщо у 2006 році було освоєно 2408 найменувань нових видів продукції, то у 2012 році вже 3403, тобто майже на тисячу більше. Кількість впроваджених нових технологічних процесів зросла з 1145 у 2006 році до 2188 у 2012 році, тобто на 1043 процеси або на 92,0 %.

На рис. 1 графічно зображено динаміку загального обсягу інноваційних витрат у промисловості, загального обсягу реалізованої інноваційної продукції та обсягу реалізованої принципово нової продукції.

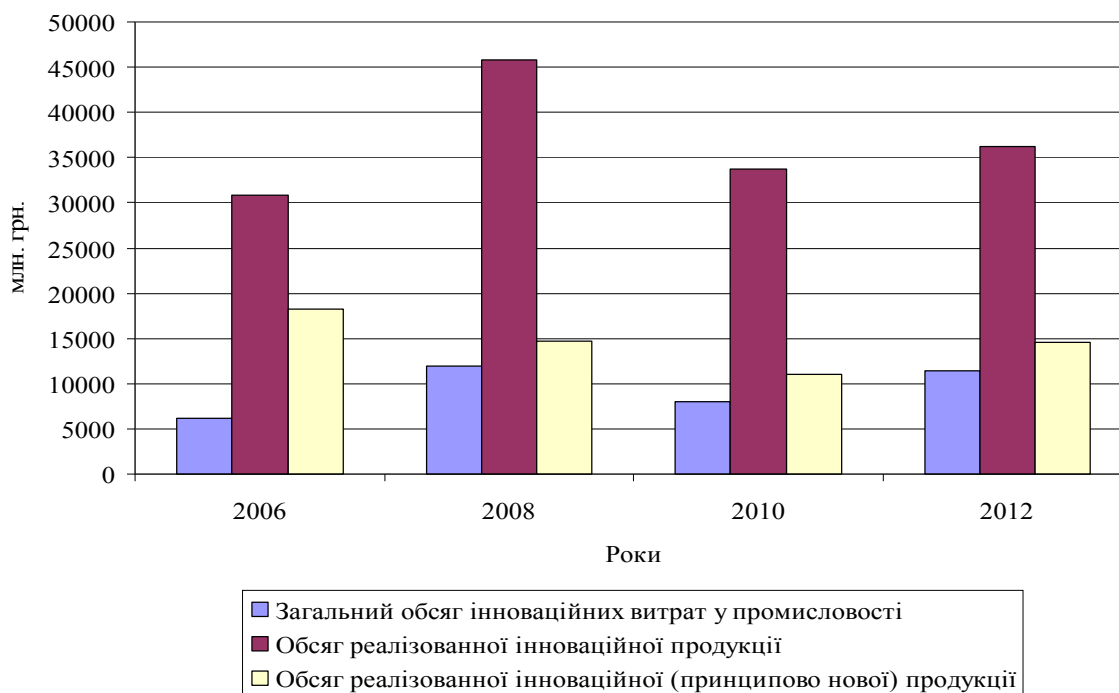

Рис. 1. Динаміка показників інноваційної діяльності в промисловості

Як бачимо на рис. 1, найбільший об'єм інноваційних витрат і найбільший об'єм реалізованої інноваційної продукції були в промисловості України у 2008 році. У 2009 - 2010 роках відбулося зниження цих показників, що в першу чергу пояснюється загальною економічною кризою. Зростання, яке відбулося у 2012 році, ще не дозволило досягти рівня 2008 року.

Якщо проаналізувати показники інноваційної діяльності в середньому на одне підприємство, то можна відмітити майже таку ж тенденцію (рис. 2). Найкращими були показники у 2008 році: інноваційні вкладення в середньому на одне підприємство становили 10,340 млн. грн.,

при цьому обсяг реалізованої інноваційної продукції складав 39,509 млн. грн. У 2010 році відбулося значне зменшення цих показників, при середніх інноваційних витратах на одне підприємство 5,503 млн. грн., середній обсяг реалізації інноваційної продукції складав 29,049 млн. грн. Але слід відмітити, що у 2010 році в порівнянні з 2008 роком збільшилась віддача витрат на інновації, на кожен гривню інноваційних витрат було отримано 4,19 грн. реалізованої інноваційної продукції проти 3,82 грн. У 2012 році середній обсяг інноваційних вкладень на одне підприємство збільшився, але обсяг реалізованої інноваційної продукції зменшився, що призвело до зменшення показника віддачі витрат до 3,15 грн. – це найнижчий показник за період з 2006 року.

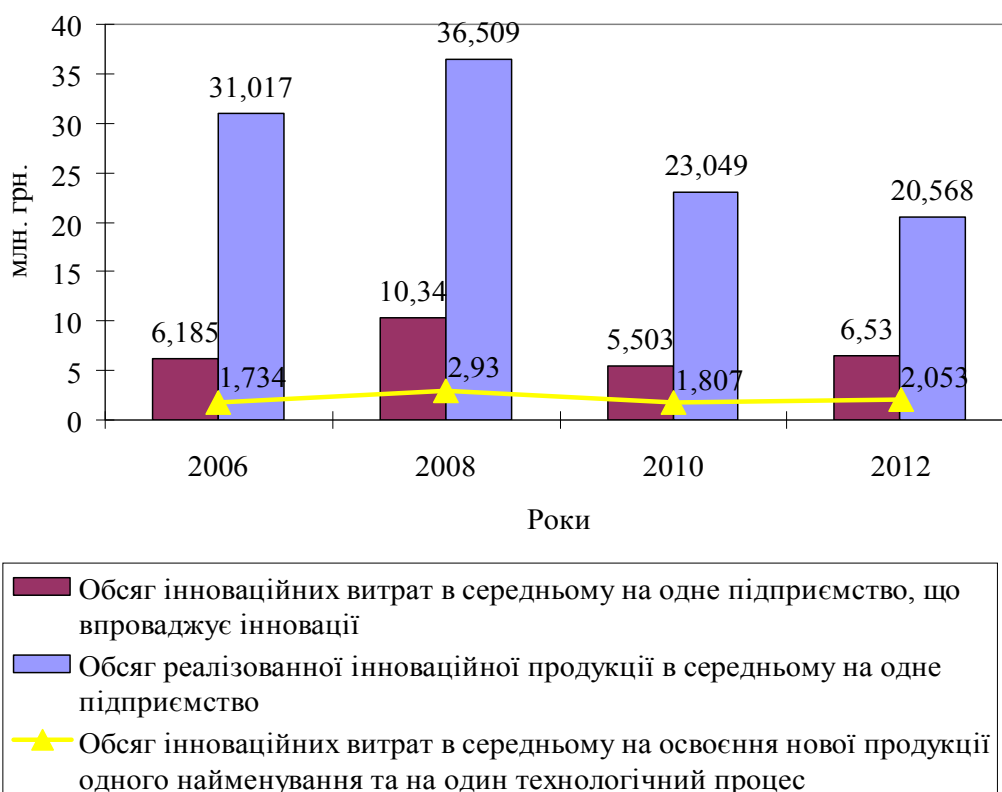

Рис. 2. Показники інноваційних витрат і реалізованої інноваційної продукції в середньому на одне підприємство

Аналіз показників рентабельності інвестиційних вкладень в інновації показав, що найбільший рівень рентабельності було досягнуто у 2006 році – 360,2%, тобто на кожні 100 грн. витрат на інновації було отримано 360,2 грн. чистого прибутку. У наступних роках рівень рентабельності зменшувався і досяг найнижчого значення у 2012 році – 172,0%. Але, незважаючи на це, рентабельність інноваційних вкладень достатньо висока, що свідчить про доцільність інвестицій в інновації. Крім того, враховуючи, що впровадження інновацій іноді потребує певного часу, можливо очікувати зростання рентабельності у наступному році.

Література

1. Федулова Л.І. Інноваційна економіка : підручник. К. : Либідь, 2006, – 480 с.
2. Яковец Ю.В. Эпохальные инновации XXI века. – М. : Экономика, 2004, – 444 с.
3. Самотоєнкова О. В. Економічна статистика : навчальний посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. – Одеса : ОДЕУ, 2010. – 182 с.
4. Самотоєнкова О.В. Розвиток інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні // Економіка підприємства : сучасні проблеми теорії та практики : Матеріали I міжнародної науково-практичної конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики», ОНЕУ, Одеса, 2012. – С. 308 – 309.
5. Самотоєнкова О.В. Використання стратегічних індексів для оцінки конкурентоспроможності підприємств // Економіка підприємства : сучасні проблеми теорії та практики : Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики», ОНЕУ, Одеса, 2013. – С. 262 – 263.
6. Ольвінська Ю. О. Розвиток інноваційних малих підприємств в Україні // Економіка підприємства : сучасні проблеми теорії та практики : Матеріали I міжнародної науково-практичної конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики», ОНЕУ, Одеса, 2012. – С. 148 – 149.
7. Статистические методы – междисциплинарный инструмент изучения социально-экономических процессов / Е. В. Витковская, А. З. Подгорный, Ю. О. Ольвинская, Е. В. Самотоенкова, О. Г. Мылашко, Т. В. Погорелова, Е. П. Русева, Е. Д. Семенова // Историк-экономист С.Я.Боровой и проблемы современной истории экономики: к 110-летию со дня рождения С.Я.Борового: монография. - 2013. – С. 211-256.
8. Методологія статистичного забезпечення розвитку регіону : Монографія // За заг. ред. канд. економ. наук, професора А. З. Підгорного – Одеса : Атлант, 2012. – 303 с.
9. Уманець Т. В. Методи і моделі оцінювання розвитку малого бізнесу: мезо- і мікрорівень: Монографія / Т. В. Уманець, Ю. О. Ольвінська, О. В. Лучакова – Донецьк : «ВІК», 2010. – 250 с.
10. Статистичний щорічник України за 2012 рік. Державна служба статистики, 2013. – 561 с.